

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Continens Armamentarium Seu Panoplima Spiritualem - Id est, Varia arma
& media ad omnis generis tentationes fortiter sustinendas, & feliciter
superandas, Ad Omnium Quidem Animarum

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1688

Caput. III. De Tentationibus Curatorum Animæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48377)

CAPUT III.

DE TENTATIONIBVS CVRATORVM
ANIMÆ.

XXXVI. Sicut omnium Officiorum gravissimum & periculosissimum est munus curandarum animarum, ita variæ quoque tentationes in illo obsequio occurrunt; nam aliæ quidem circa distractiones, aliæ circa talenta ad illud necessaria, aliæ circa difficultates & labores, aliæ circa pericula corporis & animæ, aliæ denique circa fructum laborum occurrunt: de quibus proin omnibus ordine in hoc capite agendum erit.

§. I.

Tentatio I. circa distractiones hujus Officii.

XXXVII. Sapientius sacerdos solitudini & quieti assuetus, cum animarum curam suscepisset, advertit, tantopere se hujus muneris functionibus & laboribus distrahi, & occupari, ut vix sibi tempus ad sacrificium Missæ offerendum, officiumque divinum dicendum relinquatur. Quare propemodum decernit, curam animarum iterum relinquere; prius tamen à confessario hoc de negotio consilium petit. Quæritur, quid illi respondendum sit?

Responsio.

XXXVIII. Inprimis illi significet, quid P. Balthasar Alvarez Societatis JESU, insignis Asceta dixerit, nimirum nimium hoc solitudinis & quietis desiderium in hominibus ad curam animarum vocatis, non esse spiri-

spiritum DEI, cum illis constet, divinam Majestatem
 contrarium velle; & ideo talibus quietem amantibus
 DEUM saepe subtrahere portionem spiritus tabique
 otiosis & inutilibus servis. Id quod Alphonsus de Po-
 Ordinis S. Francisci, teste Rodriquez p. 3. tr. i. c. 6. et
 expertus. Cum enim hic bene multos annos in exco-
 lendis Indiae Novalibus gnaviter desudasset, & ta-
 dem fessus, studio recolligendi se, atque supremo ce-
 tamini praeparandi, seposita aliorum cura, in Hispaniam
 migrasset, fassus est, quoties orationi, vacabat, Chri-
 stum crucifixum sibi ob oculos versari, sequentibus
 verbis exoptulantiem: *Quare me in hac cruce redolentem
 tuam quietem, commodoque sectaris?* unde ad ratio-
 nem reversus, strenuum multis annis operarium egit.
 Nimirum talibus non immerito illud D. Bonaventurae
 in pharetra amoris p. 2. c. 1. occini posset: *Quo-
 modo quis potest dicere, se diligere DEVM, & ejus
 morem appetere, qui ejus imaginem videt in sterquilino
 jacere, & non curat? aut si cogitat, quod Filius DEI
 pro animabus redimendis mortuus est, & ipse pro anima
 bus mori non cupit? quomodo credis, te amicitiam
 habere, qui ejus sponsam ab adulterio non custodis: et
 eam festinanter ad sponsum non reducis?*

XXXIX. Secundò illi narret, quid olim P. Mar-
 tinus Guttierrez Societatis JESU Francisco Ribera
 Doctori Theologiae responderit, teste Ludovico de
 Ponte c. 30. vit. P. Balth. Alvar. ; cum enim hic de-
 crevisset, se colligere, & domum quamquam prop-
 Sacellum D. Virginis, quam impensè amabat, exire
 re, & inde ad vicina loca concionandi gratià excurrere,
 re, reliquum verò tempus cum libris consumere, res-
 spondit P. Martinus: *Domine Doctor, placet huic
 modo*

modi propositum, sed attendite, quis tunc retineat si-
 ni optimum pignus, quod habet, propriam scilicet vo-
 untatem. Quæ vox ad eum cor ejus penetravit, ut sta-
 tum decreverit, relicto mundo Societatem ingredi.
 Quare optimè faciet Sapritius, si exemplum Sponsæ se-
 quatur, de qua S. Bernardus super verba cant. 2. *Sur-
 ge, propera, amica mea, columba mea, formosa mea,*
*Et veni: discurrens sic loquitur: Audit Sponsa, ut sur-
 gat, Et properet, haud dubium, quin ad animarum*
lucra. Hoc siquidem vera Et casta contemplatio habet,
ut mentem, quam divino igne vehementer accenderit,
tanto interdum repleat zelo Et desiderio acquirendi DE-
UM, qui eum similiter diligant, ut otium contemplatio-
nis pro studio prædicationis libentissimè intermittat, Et
versum potita votis aliquatenus hac in parte tantò arden-
tius redeat in idipsum, quantò fructuosius intermississe se
meminerit, Et iterum sumpto contemplationis gustu va-
lentius ad conquirendum lucrum solitâ alacritate recur-
rat.

XL. Tertio illi ostendat, quantopere DEO
 placeat ejusmodi proximo impensa obsequia, eumque
 in finem verba S. Laurentij Justiniani c. 12. de cast.
 connub. referat sic loquentis: *Anima, que lucrata est*
verbo, verbo fructificare conatur, quoties se offert causa.
Quandocumque impellitur seu vocatur à verbo, non mi-
nus ardentè, quàm prudenter postponit se, sua interpo-
nit, ut vacet Proximo, ut Proximi fecundetur profe-
ctibus. Nullo quidem exercitio congruentius occupatur
Sponsa, quàm cum intendit animarum lucris; hoc ete-
nim sacrificio nihil majus, nihil suavius verbo redolet.
Vnde Petro, cum diceret: amas me? illeque responderet:
Domine, tu nosti omnia, tu scis, quia amo te: ipse mox
intu-

intulit dicens: *Pasce oves meas.* Nihil amanti ardentius
 carius potuit committere, quam illud, propter quod exi-
 naniri voluit, & mori. Quod ipsum confirmans S. Chry-
 sostomus Ep. 54. quâ Gerontium Presbyterum ad iter pro animarum salute suscipiendum hortabatur,
 post alia sic ait: *Hujusmodi peregrinationes suscipere
 longè præstantius est, atque conducibilis, quam domi
 desiderare.* Illic enim degens etiam hæc habere potes, quæ
 nunc habes, hoc est jejunium, vigiliæ, cateraque Phi-
 losophia Christiana genera; domi autem desidens ea
 erari non potes, quæ si in illa regione commorareris, ad-
 pisci potes, nimirum tot animarum salutem, periculorum
 mercedem, tantæq; animi promptitudinis ac studij pro-
 mium.

XLI. Quartò illi ostendat, quòd hoc iplo, quòd
 proximo vacet, in studio & augmento propriæ per-
 fectionis non parùm proficiat, quia, teste S. Grego-
 rio, *charitas, quæ divisa unire consuevit, cor justis divitiis
 per multa compellit, quod tamen tantò ardentius à DEO
 colligit, quanto latius per sancta desideria spargit.* Cui
 adstipulans D. Bernardus, is, inquit, *puritatis inferna-
 ris gloriâ non fraudatur, qui dicere potest cum Prophetâ
 Oblivioni datus sum tanquam mortuus à corde.* Bene
 oblivio, si te ipsum nescias, ut proximo prosis; bene au-
 tem mortuus es à corde, si jam tibi vivere non studas,
 sed ei, qui pro te mortuus est. Sanè in tanta oblivione, si
 necesse est cor bene esse consciùm sibi, quo te in lucro secu-
 riùs foris extendat, cum securam intra se reliqueris, con-
 scientiam. Hinc & alibi ait: *Noli nimis insistere
 contemplationis, quia meliora sunt ubera prædicationis,
 nam etsi Rachel formosior, Lia tamen
 fecundior est.*

§. II.

Tentatio II. Circa carentiam satisfactionis in officio
obendo.

XLII. **P**Aphnuius Cooperator recenter ad curam
animarum promotus, cum nec Confessio-
nes audire, nec conciones habere, nec alia ministeria
obire cum satisfactione se posse adverteret, gravem
animo pusillanimitatem, & diffidentiam concepit, &
ideo abdicare se susceptâ curâ decrevit. Quæritur, quo-
modo confirmandus sit in antiquo proposito?

Responsio.

XLIII. Inprimis illi ostendat, quantopere hæc
diffidentia DEO displiceat; ratione cuius plurimis a-
nimarum curatoribus evenit, quod olim Num. 20.
Moysi & Aaroni dixit DEUS: *Quia non credidistis
mihi, ut sanctificaretis me coram Domino, non introdu-
ceris hos Populos in terram, quam dabo eis.* Sed & de
illidem meritò dicet, quod Num. 14. de Populo Israë-
litico ad Moysen dixit: *Vsquequo detrahet mihi Po-
pulus iste? quousque non credent mihi in omnibus signis,
qua feci coram eis? Feriam igitur eos pestilentia atque
consumam.*

XLIV. Secundò illi ostendat, quantas promissio-
nes fecerit DEUS assistentiæ suæ iis exhibendæ, qui
pro gloria sua & animarum salute desudaverint. An
non enim apertè Luc. 21. dixit: *Cum steteritis ante pra-
sides & Reges propter me, nolite cogitare, quomodo, aut
quid loquamini. Non enim vos estis, qui loquimini,
sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis. Ego
enim dabo vobis os & sapientiam, cui non poterunt re-
sistere,*

R

sistere,

sistere, & contradicere omnes adversarij vestri. Et certe si olim pro tabernaculo ædificando vocavit Beseleel ex nomine, & illum Spiritu DEI, sapientiã & intelligentiã, & scientiã in omni opere implevit, eique locum Ooliab dedit, ut facerent cuncta, quæ præceperat Moysi; quantò magis eos, qui tabernaculum spirituale in animabus, quæ sunt templum DEI, ædificant, moliantur, necessariã scientiã, aliisque talentis non destituet. Unde meritò P. Balthasar dicebat, ex quo DEUS aliquem vocavit ad certum officium, eum etiam deducturum cum profectu. Quod si enim, per oneret, quàm ferre possit, seipsum onerat, quia non recipit supplere, quod illi deest. Id igitur ego vellem inquit, ut ipse manu suã mihi aliquid imponeret, quæ meas facultates excederet, nam hoc ipso teneretur mihi dare.

XLV. Terriò illi ostendat, quàm rudes olim Apostoli ante Adventum Spiritûs Sancti fuerint, & quàm potenter postea & abundanter virtute ex alto fuerint induti, ita ut totum mundum propè ad Catholicam fidem converterint, meritòque S. Paulus 1. Cor. dixit: *Quæ stulta sunt mundi, elegit Deus, ut confundat sapientes: & infirma mundi elegit Deus, ut confundat fortia: & ignobilia mundi, & contemptibilia elegit Deus, & ea, quæ non sunt, ut ea, quæ sunt, destruat, ut non gloriatur omnis caro in conspectu ejus.* Quod ipsum testimonio S. Augustini magis confirmari potest, qui tr. 7. in Evang. illa verba Joannis c. 1. *Ecce ego mitto Israëlita, in quo dolus non est: explanans, quid faciamus inquit, Fratres? deberet & iste primus esse in Apostolis. Et non solum primus non nominatur in Apostolis, nec primus, nec ultimus inter duodecim Nathanael,*

tantum testimonium perhibuit Filius DEI. Cujus causam mox subjiciens, intelligere debemus, ait, ipsum Nathanaelem eruditum & peritum legis fuisse; propterea noluit illum Dominus inter Discipulos ponere, quia idiotas elegit, unde confunderet mundum.

XLVI. Quartò illum hortetur, ut firmiter credat, quod S. Paulus Philip. 2. dixit, quòd scilicet DEUS operatur in nobis velle & perficere pro bona voluntate, id est, juxta mensuram fiduciæ, quam de ipsius auxilio, gratiæque concepimus, ita ut verissimè S. Bernardus l. 15. in Psalm. qui habitat: dixerit: *Tantum pro nos operabitur DEVS, quantum se nostra in eum fiducia extenderit.* Quod confirmans S. Cyprianus super illa verba Deut. 11. *Omnis locus, quem calcaverit pes vester utique spes vestra est, & quantumcunque illa processerit, obrinebit.* Meritò ergo etiam Paphnutius sperare potest in Domino, dicerèque cum S. Paulo 1. Cor. 3. *Fiduciam autem talem habemus per Christum ad DEUM; non quod simus sufficientes cogitare aliquid ex nobis, sed sufficientia nostra ex DEO est, qui & idoneos nos fecit Ministros novi Testamenti.*

§. III.

Tentatio III. Circa laborum difficultatem

XLVII. **B**arnabas Parochus magni cujusdam Pagi advertens, nimios esse labores, quos sive in habendis concionibus & Catechismis: sive in audiendis confessionibus: sive in visitandis, & per Sacramenta muniendis infirmis: sive propter domesticam Familiam gubernandam, œconomiãmq; administrandam occurrunt, tantum muneris sui fastidium concipit, ut propè de eodem abdicando se resolverit; quam

proin suam resolutionem Confessario suo aperit. Quæritur, quomodo hæc tentatio ei eripienda sit?

Responsio.

XLVIII. Inprimis illi ostendat, quid S. Chrysostomus ho. 43. illa S. Pauli I. Cor. 16. verba: *Ostium mihi apertum est magnum & Adversarij multi*: explicans dixerit, dum quærit: *si magnum*, quomodo *adversarij multi*? & respondet: *Quòd multi adeo relinquitur, indicium est Evangelica victoria. Nusquam enim nocentissimus ille adversarius irritatur gratia quam cum suorum instrumentorum multa eripi sibi videt. Verùm nos, ubi magnum aliquid & egregium opere statuerimus, nequaquam id nullo labore constituimus, sed cogitemus, sed utilitatem magis respiciamus. Viget igitur exemplum ejus in Paulo, qui nihil, quòd multum essent Adversarii, cessat, verùm, quod magnum parastium, instat diligenter negotio.*

XLIX. Secundò eidem ob oculos exemplum Jobi Patriarchæ ponat, cui quatuordecim anni gravissimis laboribus consumpti breves & jucundi hæc de causa videbantur, quia per illos Rachelem tantum à se dilectam lucraturum se sciebat; quomodo magis ergo ipsi omnes labores jucundi accidere debent, si ministerit, se & pulcherrimas animas, & ipsam Deitatem infinite amabilem per totam æternitatem fructuam lucraturum; an non proin meritò illis pij Job de imit. Christi verbis I. 3. c. 47. *se excitabit & non te frangent labores, quos assumpsisti propter me, & tribulationes te dejiciant usquequaque, sed mea proin in omni eventu te roboret: & consoletur. Ego suffragor sum ad reddendum supra omnem modum & mercedem*

Non diu hic laborabis, nec semper gravaberis doloribus. Expecta paulisper, & videbis celerem finem malorum. Veniet una hora, quando cessabit omnis labor & tumultus. Modicum est, & breve, omne, quod transit cum tempore. Age, quod agis, fideliter labora in vinea mea, ego ero merces tua.

L. Tertio Pastorum quoque aliorum oves corporales custodientium exemplum saluberrimis S. Caroli Borromæi verbis proponat illi: Perpendamus, inquit, ovium Pastores, illos, qui in Cappadocum regione sunt, qualia & quanta pro pecorum suorum studiis patiuntur. Illi sæpenumero unversum triduum nive obruti perdurant. Dicuntur autem & qui in Lydia sunt, non minora mala ferre, dum integros menses difficilem illam solitudinem, pessimarumque bestiarum plenam vagando circumferunt. Si tantum erga pecora diligentie impendunt Pastores illi, quam, quaeso, excusationem habebimus, quibus rationales anima concreditæ sunt, quod profundum hunc somnum dormimus. Quis, quaeso, ab eo nos supplicio eripiet, quod istis debetur: si enim corpus trucidandum exponere, si innumeras mortes ferre oportebat, numquid ad hoc munus tanquam ad Nundinas currendum erat.

LI. Quarto denique perpendere eum jubeat, quantum non tantum laborum, sed etiam consolationum celestium ostium per munus hoc suum laboriosum ipsi sit apertum; id sanè DEUS Jeremiæ olim promississe videtur c. 15. dicens: Si separaveris pretiosum à vilis (id est animas à peccato) quasi os meum eris, id est, voluntate perinde repleberis; sicut ori per procurationem optimi cibi & potus varias delicias procurare solemus; id quod S. Franciscus Xaverius expertus est, ut

qui inter summos labores & difficultates tantis deliciis
& consolationibus cœlestibus affluebat, ut exclamare
cogeretur: *satis est, Domine, satis est.* Sed & P. Henriquez;
Henriquez; teste Orlandino p. 1. hist. Soc. l. 8. n. 1.
affirmavit, tantâ in medijs pro animarû salute suscipiendis
laboribus esse copiâ divinarum consolationum, ut quilibet
vis mallet his laboribus frangi, quàm subito in cœlestibus
rapi. In sede Juliacensi verò Provinciæ Peruanæ, omnes
ceteri operarij nostri summos labores exhaurirent, omnino
que terreno solatio carerent, tam incredibili tantorum
eorum animi voluptate perfundebantur, ut sedes illa
Domicilium lætitiæ fuerit nominata, uti literæ anno
1603. Provinciæ Peruanæ testantur, ut adeo meminerit
tales operarij de laboribus suis dicere queant, quod
David de doloribus Ps. 93. dixit: *Secundùm multitudinem
dolorum meorum in corde meo (& laborum) consolationes
tue lætificaverunt animam meam.*

§. IV.

Tentatio IV. circa pericula corporis.

LII. **L**ucas cooperatores advertens pestilentiam contagionem
ingruere, ob quam rogatus a Parocho suo est, ut Pestiferorum ministerio
poni se patiatur, nullatenus adduci potuit, ut huic propositioni
assentiretur, assiduò prætendens vitæ amittendum
periculum, quod ex tali ministerio sibi certissimè
minere credebatur. Quæritur, quomodo roboratus
fuit à Parocho contra talis periculi timorem.

Responsio.

LIII. Inprimis meminisse eum jubet, quàm malè
in tali periculo constitutos DEUS illæsos servaverit, &

eduxerit, ut meritò hîc locum habere videatur effatum Alceræ cuiuspiam dicentis: *vita, quæ propter virtutem despicitur, per virtutem melius conservatur.* uti præ alijs expertus est S. Carolus Borromæus Archiepiscopus Mediolanensis, qui, licet summa cum sedulitate plurimis pestiferis inserviêrit, semper tamen ab iisdem sanus & incolumis discessit, ut vita testatur.

LIV. Secundò pariter jubeat eum meminisse, quòd hoc ipso, quòd curam animarum susceperit, etiam Pastoris munus assumpserit, atque adedò tanquam bonus Pastor animam suam pro ovibus suis debeat, uti Christus partim verbo Jo. c. 10. partim exemplo docuit, cui etiam adstipulatur S. Basilius reg. 80. c. 14. & 16. dicens, operarios debere esse Pastores ovium Christi, qui, quando cunque tempus postulat, ne animam quidem pro illis ponere dubitent, ut Evangelium illis impertiant. Imò & Patres ac nutrices illorum esse debere, qui ex magnitudine ejus, quæ in Christo est, charitatis, parati sint, libenti animo communicare non solùm DEI Evangelia, sed suam ipsorum vitam.

LV. Tertio illi ostendat, quàm multi reperiantur, qui cum iisdem periculis corporalia ministeria magna cum alacritate ac sedulitate exhibent iis ipsis, quibuscum ipse agere formidat; quàmque adedò erubescere ipse debeat, si illos lucri temporalis causâ tam generosè contemnere videat pericula talia, & ipse ob spem inæstimabilis præmii, lucrique animarum eadem subire formidet.

LVI. Quarto denique eidem demonstret, quàm pretiosa in conspectu Domini, & optabilis sit mors, quæ in tali obsequio charitatis incurritur, talis scilicet, quæ ipsi Martyrio comparetur; sic enim S. Lauren-

tius Justin. l. de SS. Martyr : expressè ait : *Magnum prorsus est Martyrii genus, utro se pro Christi amore dare periculis. Audi sine ferro Martyrem ex sola claritate morientem.* Et ideo in Romano Martyrologio 28. Febr. etiam recensentur illi Presbyteri, qui Alexandriæ, cum sub Valeriano pestis gravissima grassaretur, morbo illo laborantibus ministrantes, liberrimè mortem oppetièrunt, quos velut Martyres Religiosa piorum fides venerari consuevit; de quibus etiam S. Dionysius Episcopus Alexandrinus apud Eusebium l. 7. c. 16. sequens testimonium protulit: *Patribus, qui virtute erant præstantissimi, in hoc modum mortem oppetièrunt, adeò ut istud mortis genus, quod propter incredibilem pietatem, et robustam fidem suscipiebatur, nihil à splendore Martyrii abesse videretur.*

§. V.

Tentatio V. Circa pericula anima.

LVII. **L**iborius Parochus, cum frequenter illam tentationem animo volveret: *Difficile est inter spinas transsari, et inter illas nonungi; et calcare terram pedibus, ita ut nec lutum, nec pulvis eis adherat: Sed etiam verissimam esse in seipso adverteret, de gravissimas in Sacramentis administrandis, aliisque functionibus parochialibus obeundis tentationes periebatur; statuit se curæ animarum penitus subducere, aliúmque, qui loco suo eam suscipiat, constituere. Queritur, quomodo ab hac tentatione sit liberandus?*

Respon-

Responſio.

LVIII. Inprimis illi ostendat ex Marchantio tr. 1. lect. 6. in virga Aaron, quòd DEUS, sicut novit hoc onus esse grave, sic & gratiam ad ferendum haud dubiè velit suppeditare; sciat item, & velit pericula temperare, & timoratis specialem protectionem impendere; sic enim protexit Abrahamum in Chaldaea, Lothum in Sodomis, Jobum inter infideles, Daniëlem in Babylone, quos omnes voluit esse perfectos in medio nationis pravæ; ut nemo animum despondeat in quocunque statu, sed potiùs se divinæ providentiæ, protectionique committat. Hinc P. Balthasar Alvarez dicere solebat, securitatem in agendo cum proximo, quando ex obedientia suscipitur, esse valde magnam, aded, ut si quis obediendi causâ infames fœminas accederet, ut illas Christo lucraretur, mundissimas haberet cogitationes, quasi esset aliquis Angelus; qui tamen si ex propria voluntate in cubiculo suo maneret, fœdisibi cogitationibus ureretur. Nescio, inquiebat, quomodo quis possit tutum putare, quod à Domini voluntate recedit. *Quanam, quæso, securitas esse potest, ubi DEVS non est?* Certe Lanzizius opusc. 13. n. 443. testatur, novisse se non paucos, qui ex missionibus plurium mensium redibant magis collecti, devoti, puri, circumspecti, & regularum observantes, quàm in Collegiis fuerint.

LIX. Secundò bene illi inculcet, quòd, etiamsi DEUS non semper in ejusmodi periculis protegat à tentatione, hoc ipsum tamen ad majus meritum permittat ac præmium, id quod Marchantius lib. c. appposito exemplo ex Sophronio in cap. 3. prati spirit. confirmat, dum narrat, Cononi Presbytero Alexandrino

R. §

drino

drino, cùm in mulieribus baptizandis aut inungendis gravissimas tentationes experiretur, ideoque Monasterium deserere vellet, S. Joannem Baptistam apparuisse, & dixisse; tolera, & persevera: ego te ab hoc certamine liberabo. Cùm verò ille post hanc adhortationem, puellâ valde speciosâ ex Perside oblatâ, iterum timens scandalum, sumpto melo suo, omnino recederet, S. Joannes iterum apparuit, dixit: Revertere ad monasterium, & hoc te certamine eximam. Conone autem respondente, quomodo sperabo, quod toties pollicitus non præstitisti, respondit Sanctus: Volebam te pro hac pugna mercede donari, sed quia non vis, ecce aufero à te bellum hoc, mercede autem operis carebis; simulque ter sub umbilico signans usque ad eò omnem tentationem carnis abstulit, ut puellam illam baptizans inungens, mulierem esse non adverteret.

LX. Tertio illi significet, quòd, licet interdum ex fragilitate ipsum labi contingat, certò tamen persuadere sibi possit, etiam ob talem lapsum non esse omnittendam conversationem cum proximo, sed potius commoda longè majora, quæ inde proveniunt consideranda; id quod Marchantius l. c. ex illis Salomonis prov. c. 14. verbis ostendit: *Ubi non sunt boves, præsepe vacuum est; ubi autem plurima segetes, manifesta est fortitudo bovis.* Quem locum ille allegoricè sic ad hunc scopum explicat: Sicut, qui curat bobus, habet præsepe, id est, stabulum mundum. Qui autem habet boves, immundius habet stabulum, habet tamen etiam multitudinem fructuum, sic qui curam animarum non suscipit, nec in agro Domini laborat, sed totus sibi vacat, fortè habet majorem

maiozem munditiem conscientia. Sed qui boves suos jungit, id est, operas suas proximis navat, hic aliquando praesepe aut stabulum immundius habet; nam ex consuetudine hominum & negotiosa vita aliquid sordium saltem levium contrahere potest, ubertiores tamen fructus metit. Quod ipsum alii similitudine duorum globorum, quorum alter aureus, alter argenteus est, declarant; uti enim aureus facilius quidem sordibus ex aere nebuloso aut pulvere contractis inficitur, quam argenteus, ubi tamen per ignem aut aliud instrumentum purgatus fuerit, pretiosior longe est, quam argenteus; ita & is, qui cum proximo agit, facilius quidem maculam contrahit, quoad meritum tamen & charitatem longe pretiosior & acceptior est coram Deo.

LXI. Quartò denique eidem significet, quid Christus S. Gertrudi, uti l. 4. Rev. c. 47. videre est, dixerit: Si quis amans veritatem pro illa defendenda in aliquibus delinquit, durioribus verbis, zelo impatiente aliquos corripiendo, aut alio quocumque modo, sive negligentius, sive districtius agendo, hunc ego certò apud DEVM Patrem & omnes caeli cives fideliter excusabo, quemadmodum Mariam Magdalenam excusavi; imò pro ipso universa emendabo. Et aliàs cum adverteret, cor suum debile in aliquos defectus incidere, & tamen illud DEO offerret, ut in illo repausaret, Dominus respondit: Tuum debile cor affectu tali oblatum tantò gratius accepto, quam alterius cor forte; sicut magis acceptatur bestia multà veneratione excitata, quam domestica, eò quòd carnes ipsius tenuiores & suaviores sint ad vescendum.

§. VI.

§. VI.

Tentatio VI. Circa sterilitatem laborum.

LXII. **A** Nastasius Presbyter, & zelosus admodum curator animarum multos quidem labores & curas pro animarum salute suscepit, sed quod non vidit, exiguum aut nullum propè fructum ex tot laboribus se reportare, graviter tristatur, & ne frustra deinceps se fatiget, desistere à talibus infructuosis occupationibus decernit. Quæritur, quomodo abducendus sit ab hoc proposito?

Responsio.

LXIII. Primò illi saluberrimam S. Chryostomi hom. 3. in 1. Cor. doctrinam & adhortationem proponat: *Si hodie nemini persuaseris, inquit, posthabetis posthabetis: et si nunquam persuaseris, mercedem tamen integram habebis, et si non omnibus, paucis tamen ex multis persuadere poteris. Nam neque apostoli universo orbi persuaserunt, licet cum omnibus disputarint, & mercedem in omnibus assecuti sint. Non ergo, cum orbem terra saluum facere non possis, etiam parva contemnere. Neque majorum desiderio à parvis te abstrahas. Si centum nequis, decem curam perscipias: Si decem non possis, noli quinque despiciere: quinque vires tuas excedunt, unum ne contemnere. Quod si neque hoc possis, noli desperare, noli laborare. Nonne vides in negotiationibus non auro duntaxat, sed etiam argento negotiari mercatores? Nam parva nihil contempserimus, assequemur & magna. Si autem neglectui nobis illa essent, neque hac facile assequi possemus. Sic singuli divites evadunt, cum magna*

omni & parva colligunt. Hanc doctrinam sanè firmiter animo impresserat S. Franciscus Xaverius, qui, ut l. 6. c. 17. vit. refertur, monebat cultores animatum, ut non fortius magis, quam perseverantiùs eorum perferrent vitia, infirmitatem sustinerent, frugemque sementis factæ, laborumque (quamvis seræ) fructum velut boni Christi Agricoltæ expectarent, haud ignari, eos, qui seminant in lacrymis, in exultatione messuros. Quòd si ab initio tales non reperirent, quales expeterent, ita cum illis se gererent, ut cum improbis Filiis boni Parentes, Deique benignitate freti, qui hominum mentes suo demum tempore ad bonam perducit frugem, non diffiderent, eos aliquando tales fore, quales optarent. Quare nunquam desinerent, eos omni studio colere, præsertim cum DEUS omnium parens communis, quamvis læsus à nobis, benignè tamen omnibus facere non desistat.

LXIV. Secundò illi ostendat, quòd, etsi fructus alius non sequeretur, sat magnus tamen jure merito centeri debeat, satis fecisse officio suo, & voluntatem DEI implevisse, uti idem S. Chrysostomus sapienter notavit, dum l. c. dixit: *Utinam oratio nostra aliquid proficiat! Quòd si post longam admonitionem in iisdem vitiis perseveraverint, ne sic quidem desistemus illis, quod rectum est, consulere, quandoquidem & aquarum vena, etsi nullus veniat aquatum, manant tamen: & fontes, quamvis hauriat nemo, tamen scatebras emittunt: & omnes, etsi nemo bibat, nihilo secius fluunt: sic oportet & illum, qui concionatur, quamvis nullus auscultet, tamen prestare, quidquid in ipso situm est. Siquidem hæc lex nobis, qui sacri sermonis admi-*

administrationem suscepimus, à benigno prescripta
 DEO. Sic S. Ignatius, teste Maffeo l. 2. c. 11. si
 quem omnia expertus, tamen è peccatorum ceteris
 extrahere non poterat, non ideo contrahebat ani-
 mum, vel se angori dabat, quasi oleum & operam
 perdidisset, sed conscientiae & officii sui fructu con-
 tentus, acquiescebat in alto Providentiae divinae con-
 filio. Hinc etiam hortabatur suos, ut in agendo cum
 proximis Tutelares Angelos imitarentur, qui, quod
 à DEO commissos acceperunt, movent quoadpos-
 sunt, defendunt, regunt, urgent, ad bonum per-
 vant, sed si voluntatis libertate abutuntur illi, & in-
 bedientes & obstinati sunt, propterea tamen nulla
 anguntur mœtore, nullâ afficiuntur molestiâ.

LXV. Terriò illi efficaciter ostendat, quòd, licet
 omni omnino fructu in Proximo destituerentur ejus
 labores, neutiquam tamen præmio suo competente
 sit cariturus, id quod memorabili sententiâ S. Ber-
 nardus l. 4. de confid. c. 2. declaravit: *Noli dissid-
 eris, curam illius habe: & non: cura, vel san-
 illum. Verum dixit quidam: Non est in Medico tem-
 per, relevetur ut ager. At meliùs tibi propono de tui-
 Paulus loquitur: plus omnibus laboravi, non, aut,
 plus omnibus profui, aut plus omnibus fructificavi.
 Verbum insolens religiosissimè devitans. Aliàs autem
 noverat homo, quem docuit DEUS, quia unusquisque
 que secundùm laborem accipiet, non secundùm proce-
 tum. Ita, queso, & tu fac, quod tuum est; nam
 DEVS, quod suum est, faciet: satis absque tua an-
 xietate & solitudine curabit. Planta, riga, fer cura-
 ram, & tuas explevisti partes: sanè incrementum, ubi*

oluerit, dabit DEVS. Vbi fortè noluerit, tibi de-
 scribit nihil, dicente Scriptura Sap. 10. Reddet DEVS
 mercedem laborum Sanctorum suorum. Securus la-
 bor, quem nullus valet evacuare defectus.

LXVI. Denique non parùm etiã iuuerit, si,
 quod olim B. Virgo S. Birgittæ l. 4. revel. c. 21. insi-
 nuavit, ipsi quoque Anastasio proponat: *Amici Dei,*
 inquit B. Virgo, *non habent attadiari in seruitio*
DEI, sed laborare, ut homo malus fiat melior, &
homo bonus veniat ad perfectiora. Nam quicumque
voluntatem haberet sibilandi in aures omnium transeun-
tiarum, quòd IESVS Christus esset verus Filius DEI,
& faciendo conaretur, quantum posset, ad aliorum
conversionem, licet nulli, vel pauci converterentur,
nilominus eandem mercedem obtineret, ac si omnes
converterentur, sicut per exemplum dico tibi: Si dua
mercenarii ex praecepto Domini foderent montem du-
rum, & alius inueniret aurum electum, alius ve-
ro nihil. Isti propter voluntatem & laborem (æqua-
lem, ut supponitur) digni essent equali mercede. Me-
rito ergo, Anastasius exemplum illius sequitur, qui,
teste Seneca epist. 7. quæsitus, quò tanta diligentia
artis spectaret ad paucissimos perventura respondit:
Satis sunt pauci, satis unus, satis nullus.

CAPUT IV.

DE CONJUGUM TENTATIONIBUS.

LXVII. Quòd etiã isti non levibus tentationibus
 sunt subiecti, jam pridem S. Paulus
 1. Cor. 7. indicavit dicens. *Si acceperis uxorem, non*
peccasti. Et si nupsit Virgo, non peccavit; tribulatio-
nens